

**REDE, GEHOUDEN IN DE AULA DER RIJKS-
UNIVERSITEIT TE UTRECHT OP
DONDERDAG 10 NOVEMBER 1927**

door

A. L. J. C. VAN HASSELT.

Hooggeachte Aanwezigen,

Namens het Ned. Tandheelkundig Genootschap, de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en de Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde is mij opgedragen op dezen gedenkwaardigen dag, van deze plaats, in deze plechtige omgeving, eenige woorden tot U te spreken.

Al mag ik dus zeker met het volste recht zeggen, dat ik hier sta als voorvoerder van alle georganiseerde Nederlandsche tandartsen, toch moogt en zult ge niet verwachten, dat al hetgeen ik meen te moeten zeggen ook door iederen collega woord voor woord zal worden onderschreven.

Maar wèl weet ik op grond van mijn jarenlange omgang in en buiten onze vereenigingen met honderdtallen mijner collega's dat de algemeene zin van 't geen ik zal zeggen een vrijwel zuivere weerklank is van dat, wat door hen wordt gedacht en gevoeld op dezen herinneringsdag.

En het is dan ook die overtuiging geweest, welke mij ertoe

v. Hasselt aan
't woord.

gebracht heeft, de aanvankelijk groote aarzeling of ik deze mij opgedragen taak wel zou aanvaarden, te overwinnen.

* * *

De uitvoerige en zoo interessante rede van den directeur van het Instituut Dr. de Groot, heeft U een blik doen slaan in de geschiedenis van het tandheelkundig onderwijs in ons land gedurende den tijd, die er verlopen is sinds de eerste lector, onze onvolprezen Dr. Th. Dentz zijne werkzaamheden aanving tot op den dag van heden.

Wel groot in vele opzichten is het contrast tusschen toen en nu, en voor menig een onder U zal het als het ware vanzelfsprekend zijn, dat zóóveel verbetering en uitbreiding waarlijk wel motieven leveren, ook voor den woordvoerder der Nederlandsche tandheelkundige professie, voor eene rede vol dankbaarheid en blijdschap en trots.

Hoe heerlijk moet het dan zijn om op dezen herinneringsdag een woord te mogen richten tot de studenten van thans, hen te doen gevoelen hoe groot hun erkentelijkheid behoort te zijn, voor de wijze waarop zij in staat worden gesteld hunne opleiding te ontvangen en zich te bekwamen voor de taak die hen straks wacht en hen te wijzen op de groote moeilijkheden die de studeerenden van vroeger hadden te overwinnen bij hun streven om zich de theoretische en praktische beginselen der tandheelkunde eigen te maken.

En zoude het geen voorrecht zijn ook aan de eigen collega's, aan hen, die reeds sinds langen of korten tijd als practiseerende tandartsen gevestigd zijn, een beeld te mogen voorhouden van den grooten vooruitgang van ons vak gedurende de laatste halve eeuw, vooruitgang in wetenschappelijken zin, dank zij in de eerste plaats het tandheelkundig onderwijs zooals dat in den ruimsten zin alleen aan de Utrechtsche Universiteit wordt gegeven, maar ook vooruitgang in sociaal opzicht dank zij de waardeering van onze wetenschap en van de beteekenis van ons beroep voor de gezondheid en het welbevinden van ons volk.

* * *

Niets liever zoude ik gedaan hebben dan op dezen herdenkingsdag tot U te spreken in dezen geest.

Helaas, het is mij niet mogelijk; althans niet in dien zin, zonder voorbehoud, als ik zoo vurig zou wenschen, daarvoor zijn ons, tandartsen, die meer dan de buitenstaander achter de schermen hebben kunnen zien, die als 't ware zijn „nourris dans le sérail”, teveel feiten bekend uit die geschiedenis van 50 jaar, van ouderen als van jongeren datum, die met woorden van dankbaarheid en blijdschap in te groote tegenspraak zouden zijn, ja, die ons bij 't herdenken zouden stemmen tot droefenis en bitterheid.

Zoowel de oudsten onder ons als de jongsten, ook zelfs zij die pas afgestudeerd zijn, ze weten maar al te goed hoeveel moeite en strijd, inspanning en geduld het altijd heeft gekost om de meest noodzakelijke verbeteringen in het tandheelkundig onderwijs tot werkelijkheid te brengen. Is het niet op zichzelf een feit dat boekdeelen spreekt, dat reeds tientallen jaren een permanente commissie, de zgn. Onderwijs- en Examencommissie, eerst in het Genootschap, later in de Maatschappij voor Tandheelkunde als een der meest belangrijke commissies gold?

Hoe omvangrijk is de lijst van verzoekschriften en rapporten bij de bevoegde autoriteiten ingediend ten einde de meest dringende verlangens en wenschen naar verbetering kenbaar te maken en hoeveel bleef er nog rusten in de archieven en werd nooit verzonden omdat men steeds meer werd doordrongen van het verlamdende besef, dat het toch niets zou helpen.

Ons is reeds te lang en te goed bekend hoe ingrijpend er veranderd zal moeten worden in allerlei zaken die de tandheelkundige studie en de hulpmiddelen voor die studie raken, zal er niet groot gevaar geloopt worden dat de kwaliteit der opleiding noodwendig moet dalen in plaats van stijgen, dat ze niet meer in staat zal zijn gelijken tred te houden met het voortschrijden der wetenschap in 't algemeen en met de tandheelkundige studie in andere landen in het bijzonder.

Het zijn niet alleen de lectoren aan het Tandheelkundig

Instituut en de studenten als de meest geïnteresseerden, die, ieder op hunne wijze, hebben getracht iets te bereiken, ook de tandartsen hebben zich waarlijk niet onbetuigd gelaten. Ook zij die hun studiejaren reeds lang achter den rug hebben en wier onmiddellijk belang bij beter onderwijs al zeer gering is, zij hebben begrepen, dat de toekomst van hun vak staat of valt met de meerdere of mindere volkomenheid der opleiding hunner toekomstige collega's.

Maar bovenal weten zij dat, waar steeds meer en meer de beteekenis wordt ingezien die de tandheelkunde heeft in de voorkoming en bestrijding van ziekten ook in andere deelen van het menschelijk organisme, een breedere en ruimere opleiding van den a.s. tandarts van het grootste belang is voor de gansche gemeenschap.

En als uitvloeisel van dit inzicht is dan ook het verblijdende feit te beschouwen dat de Onderwijs- en Examencommissie van onze Maatschappij voor Tandheelkunde na jaren van omvangrijke en ernstige studie, een uitvoerig rapport heeft kunnen opstellen dat vrijwel unaniem door de gansche professie is aanvaard en waarvan de eindconclusie is, dat, „indien de in dat rapport bepleite verbeteringen en wijzigingen in het tandheelkundig onderwijs tot stand komen, het mogelijk zal zijn om, met eenige verandering van de wet van 1913, met betrekkelijk geringe opofferingen van geld en tijd een corps tandartsen op te leiden, volkomen in staat om hun maatschappelijke taak te vervullen en op wie de Utrechtsche hoogeschool trotsch zal kunnen zijn.”

Inderdaad zoo is het, en wie het rapport aandachtig bestudeert zal moeten toegeven dat hier een zeer ernstige poging is gedaan om, met inachtneming van de eischen die de werkelijkheid nu eenmaal stelt en met vermindering van alles, wat, hoezeer ook gewenscht, niet onmiddellijk van belang is voor de verwezenlijking van 't geen als noodzakelijk wordt beschouwd, den autoriteiten een leidraad te geven bij het beraamen en nemen van de maatregelen die tot het beoogde doel zullen voeren.

„Maar” zal men mij in gedachte allicht tegenvoeren na 't aanhooren van 't geen ik tot dusverre meende te moeten zeggen, „maar, zijt gij dan blind voor het vele dat toch in die afgeloopen halve eeuw werd verbeterd en bereikt? Vergeleken bij de primitieve toestand van vroeger is in alles toch tegenwoordig wel enorme vooruitgang te bespeuren.”

Zeër zeker, ik zal het niet ontkennen, maar vergeten mogen wij daarbij niet, dat ook vooruitgang iets zeer betrekkelijks is en dat, waar de tandheelkundige wetenschap zelf in die 50 jaren met zulke reuzen-schreden is vooruitgegaan, waar de opleiding in andere landen zich daarbij steeds beter en juister heeft weten aan te passen, een schijnbare vooruitgang in wezen wel een stilstand of, erger nog, een teruggang kan zijn.

Misschien zal men ook geneigd zijn te vragen: maar de resultaten dan van het tegenwoordige onderwijs, het gehalte van hen die afgestudeerd zijn, is dat dan niet bevredigend?

Niet beter kan ik daarop antwoorden dan met de woorden uit het zoo straks genoemde rapport: dat niets in de toekomst mag worden prijsgegeven van het vele goede, hetwelk het tegenwoordig tandheelkundig onderwijs in Utrecht kenmerkt, dank zij het juiste inzicht en de toewijding van thans fungeerende en afgetreden docenten; waardoor toch ook, het worde hier dankbaar erkend, in verschillende opzichten de Nederlandsche tandarts naast zijn beroepsgenooten uit vele andere landen op een gelijkwaardig plan staat of zelfs daarboven uitsteekt.

Wanneer ooit, dan past hier zeer zeker wel namens de tandheelkundige professie een woord van oprechte en warme hulde aan die docenten, meer in 't bijzonder aan de lectoren en oud-lectoren die hun zoo uiterst zware taak hebben vervuld op een wijze, die, ondanks alles, zulke goede vruchten heeft mogen afwerpen. Zij hebben het gedaan met opoffering van veel, van gezondheid misschien, dikwijls zeker met opoffering van materiele voordeelen, maar dit was het ergste niet.

Het feit dat hun tijd en hun gedachten vrijwel volledig in beslag werden genomen door de zorgen en beslommeringen

van het eigenlijke onderwijs en dat daarnaast voor rustige wetenschappelijke studie en onderzoekingen, noch tijd, noch gelegenheid waren, dat moet velen hunner wel het meest hebben gegriefd en gehinderd.

't Is waarlijk geen wonder dat de benoeming door de Academische Senaat der Utrechtsche Hoogeschool van den, in onze kringen zoo algemeen gewaardeerden lector van Loon, tot Doctor honoris causa, door ieder onzer met groote blijdschap werd vernomen, al mag en zal de tandheelkundige professie niet zoo verwaand zijn deze zoo eervolle en welverdiende onderscheiding op haar credit te boeken.

* * *

Er is ons, Hollandsche tandartsen, wel eens verweten dat wij zoo weinig hebben bijgedragen tot vermeerdering van den zuiver wetenschappelijken arbeid in ons vak, dat wij hiervoor zoo geheel en al zijn aangewezen op het buitenland, dat wij, door onze eigenaardige Hollandsche nuchteren kijk op de dingen en onzen kritischen zin in 't algemeen, misschien wel op verdienstelijke wijze in staat zijn het koren te scheiden van het kaf, doch dat onze positieve, opbouwende, wetenschappelijke prestaties in vergelijking met die in andere landen nog teveel te wenschen overlaten.

Het verwijt is misschien niet ongegrond; zoo zou men ook den gevangene in zijn cel kunnen verwijten dat hij niet meer lichaamsbeweging neemt in de open lucht! Maar, vraag ik op mijn beurt, aan wie de schuld? Hebben zij, die bezielde zijn met talent en lust tot wetenschappelijk onderzoek de tijd, de hulpmiddelen, de gelegenheid om zich rustig aan dezen arbeid te wijden? Is de basis van hun wetenschappelijke opleiding aan de Utrechtsche Universiteit breed en diep genoeg dat men met recht mag verwachten dat hierop later zal worden voortgebouwd?

Meent men dat onze docenten (en ook wij tandartsen) niet gevoelig zijn voor het gebrek aan waardeering van hun arbeid dat blijkt uit het feit dat zij zich nog altijd, evenals

50 jaar geleden, hebben tevreden te stellen met den titel van lector?

Missen onze studenten niet altijd nog den prikkel tot het verrichten van wetenschappelijk werk welke gelegen is in het jus promovendi?

De studenten in de veterinaire wetenschap, die van de technische-, van de handels- of van de landbouwhoogeschool kunnen tegenwoordig, evenals de a.s. medici, juristen en andere studiegenooten, hier te lande hun doctorstitel behalen, wij zijn verplicht daartoe weer leentjebuur te gaan spelen in Duitschland, Zwitserland, Amerika of elders.

* * *

Men zal mij, naar ik hoop en vertrouw, niet ten kwade duiden, dat ik dit alles hier tot uiting breng, al zal menigeen Uwer misschien van meening zijn dat op dezen herdenkingsdag een ander en opgewekter geluid meer passend ware geweest.

Hoe graag ik dat ook zou hebben laten hooren, het zou geweest zijn ten koste van mijn ware gevoelens, en niet die van mij alleen, doch die van vrijwel al mijn collega's. Daarom beschouwde ik het als mijn verre van aangename maar dure plicht te spreken zooals ik deed.

Het is een niet te ontkennen feit dat wij, tandartsen, door alle jaren heen, meer dan misschien met vele andere professies het geval is, meegeleefd hebben met ons tandheekkundig onderwijs; wij waren bedroefd en teleurgesteld wanneer wij hoorden welke moeilijkheden, welke tegenslag, welke gebreken er telkens weer aan 't licht kwamen. Maar ook, hoe verheugden wij ons wanneer lang gewenschte verbetering of uitbreiding haar beslag had gekregen, hoe groot bleef altijd onze belangstelling voor het wel en wee van het Tandheekkundig Instituut, waar wijzelf zoovele jaren hadden mogen doorbrengen en dat wij altijd bleven beschouwen als het centrum van onze professie. Die belangstelling is wel zeer duidelijk gedemonstreerd door de gulle wijze waarop gevolg

is gegeven aan den oproep van het Comité om iets bij te dragen tot een blijvende gedachtenis aan dezen dag. Daarom kan ik dan ook zeer zeker mijne rede eindigen met een blijderen toon dan ik straks aansloeg.

Ons Instituut immers, al viert het dan geen jubelend feest, het viert toch een herdenkingsdag van niet gewone beteekenis. Een halve eeuw van waarlijk ongemeene ontwikkeling, van groei en worsteling naar licht en ruimte ligt achter ons, de dag van heden sluit deze periode af.

Maar deze dag is tevens de eerste van een nieuw tijdperk dat we tegemoet gaan.

En zooals wij, tandartsen, in het verleden hebben getoond ons opofferingen te willen getroosten, te willen werken met al onze krachten voor den bloei en groei van ons vak, te willen strijden met niet minder inspanning als het moet tegen alles en ieder die aan onze rechtmatige plaats in de rij der vrije beroepen en wetenschappen afbreuk zou willen doen, zoo zal ook in de toekomst onze houding en gedragslijn zijn bepaald.

Bezield door een onverwoestbaar optimisme gaan wij met opgeheven hoofd en blijden glimlach die toekomst tegemoet, een optimisme dat zijn grond vindt in de stellige overtuiging dat het besef van de groote zegenrijke beteekenis van ons beroep voor de lijdende menschheid in steeds ruimere kringen zal worden ingezien en dat ons nobele, mooie vak en onze wetenschap eenmaal de volle waardeering zullen *moeten* erlangen, waarop *wij* meenen dat zij thans reeds ten volste rechten kan doen gelden.

Tot U dan, docenten, die belast zijt met het tandheelkundig onderwijs en die voor ons zijt de wegbereiders dier toekomst, de opvoeders en vormers onzer aanstaande collega's, de dragers van de fakkel der wetenschap, die ook onzen dagelijkschen arbeid moet verlichten, tot U richt ik mij ten slotte en U roep ik toe namens onze gansche professie: Heil, Zegen en Voorspoed bij het verrichten van Uwe zware taak.

Moogt ook gij dan daarbij bezield zijn door een vast

geloof en vertrouwen in die toekomst, bezielde door de hoop dat na de duisternis de zon ook voor ons eens in vollen luister zal stralen, bezielde ook door de liefde en geestdrift voor Uwe wetenschap en Uw arbeid ten bate Uwer medemenschen.

Geloof, Hoop en Liefde, deze drie; doch bedenkt vooral, dat de meeste van deze is de Liefde.